De duurzaamheidsrevolutie

Herman Verhagen

De Duurzaamheidsrevolutie bestaat

De Duurzaamheidsrevolutie is geen bom die plotseling inslaat. Er vinden geen explosies plaats. Er vloeit geen bloed. Er rollen geen koppen. Rebellen trekken niet in naam van deze revolutie het regeringscentrum binnen. Mensen lopen niet over straat met spandoeken ‘Leve de Duurzaamheidsrevolutie’. Er is geen zenuwcentrum, geen overkoepelend masterplan, geen centrale commandostructuur en geen leider die zegt ‘zo moet het’. Toch bestaat deze revolutie. Het is een geruisloze revolutie, beweeglijk en oncontroleerbaar als een sluipende veenbrand. Deze revolutie is een onderstroom die dankzij de acties van duizenden organisaties en miljoenen mensen overal in de wereld geleidelijk de hoofdstroom binnendringt. En tenslotte wordt het de hoofdstroom.

Waar is deze revolutie?

Het korte antwoord luidt: in the air. Check je intuïtie. Ontwikkel gevoel voor wat er wil veranderen. Heeft de vette hamburger van McDonald’s toekomst of een gezond en eerlijk broodje? Staan ondernemingen die het milieu vernietigen en mensenrechten schenden model voor de onderneming van de 21ste eeuw of zijn het bedrijven die bijdragen aan een duurzame wereld? Wat is cool: een kolencentrale of daken vol zonnepanelen? Een benzineslurpende suv of een elektrische auto? Wat heeft perspectief: de bio-industrie die plofkippen vetmest zodat ze na 42 dagen door hun poten zakken of duurzame landbouw? Wat heb je liever: een stad met slechte luchtkwaliteit of een klimaatneutrale stad? Bruto Nationaal Product of Bruto Nationaal Geluk?

Waar is deze revolutie?

Het simpele antwoord luidt: overal. Hoog in de Himalaya, diep in de Amazone, ver weg in Zuid-Korea, dichtbij in Nederlandse dorpen en steden. Overal zitten eigenzinnige rebels with a cause. Ze zijn niet tegen de wereld, maar willen een

andere wereld. Eentje die werkt voor iedereen. Ieder van hen stookt zijn eigen vuurtje: Nobelprijswinnaars als Muhamed Yunus en Al Gore. Ondernemers die hun geweten meenemen naar het werk. Naamloze anders-globalisten, kritische consumenten, organisaties als Oxfam-Novib of Wakker Dier. President-directeuren van grote bedrijven die niet bang zijn voor Greenpeace en zich niet laten gijzelen door aandeelhouders, maar die zich afvragen of ze hun kinderen en zichzelf nog recht in de ogen kunnen kijken.

Waar is deze revolutie?

Het juiste antwoord is: recht onder je neus. Maar je ziet het pas door als een fotograaf je lenzen te verwisselen en van perspectief te veranderen. Want wat je ziet, is hoe je kijkt. Fixeer niet op de bedreigingen maar op de kansen. Kijk niet naar de grote vis die zijn bek opent, klaar om de kleine vis die voor hem zwemt, op te vreten. Zie hoe de kleine vis door sneller en slimmer te zijn de koers bepaalt en de grote vis dwingt hem te volgen naar nieuwe duurzaamheidsmarkten. Max Havelaar wees Douwe Egberts de weg en niet omgekeerd. Kwamen supermarkten als eerste met biologische producten? Bedachten afvalbedrijven zelf dat afval ook voedsel kan zijn? Het zijn meestal kleine vissen die een nieuwe koers uitstippelen. Ze leggen het terrein van duurzame ontwikkeling open, al gaan grote vissen er uiteindelijk vaak met de buit vandoor.

En dan nog...

Is verandering ooit met meerderheden begonnen? Denk aan Martin Luther King, aan Nelson Mandela en Mahatma Gandhi. Ze begonnen hun strijd als verschoppelingen zonder formele macht. Alle drie belandden ze vanwege hun overtuiging in de gevangenis. Maar ook alle drie veranderden ze uiteindelijk de loop van de geschiedenis. Hoe speelden ze dat klaar? Ze hadden een ideaal en dat was hun kompas. Ze versterkten de aantrekkingskracht van de toekomst en neutraliseerden zo de zuigkracht van het verleden. Hun bezieling zorgde ervoor dat mensen naar die toekomst gingen verlangen. Ze hadden geen cijfers om hun gelijk te bewijzen, maar een missie en moreel gezag. Zei iemand destijds ‘hierbij geef ik het startsein voor de Industriële Revolutie’? Nee. Deze revolutie was niet gepland. Pas achteraf vielen de stukken van de legpuzzel in elkaar en kreeg de Industriële Revolutie die naam opgeplakt. Stoommachines en rokende schoorstenen waren de zichtbare buitenkant. Maar in essentie was het geen technologische maar een sociale revolutie, die de samenleving in haar diepste kern veranderde. De binnenkant werd gevormd door nieuwe waarden, door nieuwe organisatievormen,

nieuw leiderschap en nieuwe competenties. De combinatie daarvan creëerde de business as unusual die voor een doorbraak van nieuwe technologieën zorgde. Nu bevinden we ons in een vergelijkbare situatie en stellen de uitwassen van de Industriële Revolutie de uitdaging om een nieuwe revolutie te ontketenen, de Duurzaamheidsrevolutie.

Wie de code van deze revolutie wil kraken, wacht niet op het startschot, maar gaat op zoek naar de mensen en organisaties die met regels breken, nieuwe speelvelden definiëren en afwijken van business as usual. Bezit iemand het monopolie op verandering voor duurzaamheid? De Duurzaamheidsrevolutie is van iedereen en dus niemands monopolie. Noch bedrijven, noch maatschappelijke organisaties, noch overheidsinstellingen zijn per definitie leidend. Geen van hen kan deze revolutie claimen. Waar de voorlopers vandaan komen, telt niet. Wat telt is waar ze heen willen. Het kritieke punt is of organisaties zichzelf veranderen om de wereld te veranderen. Of ze willen excelleren in duurzame ontwikkeling en geen hypotheek nemen op, maar investeren in de toekomst. Of ze de ***guts*** hebben om onredelijke doelen te formuleren, onorthodoxe oplossingen te vinden en zich te gedragen als professionele ontregelaars, die liever een nieuwe drank in een compleet andere verpakking stoppen, dan oude wijn in nieuwe zakken.

Wat je kunt bijdragen ...

De Duurzaamheidsrevolutie verandert niet hoe mensen kijken, maar een andere manier van kijken creëert de Duurzaamheidsrevolutie. Deze revolutie wordt een realiteit bij de gratie van een wereld vol met mensen die anders kijken. Ondernemers die anders kijken, jongeren, kunstenaars, activisten, ambtenaren, wetenschappers en politici. Kijken door de bril van de Duurzaamheidsrevolutie is iets dat iedereen kan doen, ongeacht wie je bent, waar je bent en wat je doet. Het is aan jou. Of liever gezegd: het is aan iedereen. Dat klinkt misschien niet dramatisch. Maar het is een uitdaging waar de duurzame toekomst van de wereld, ónze toekomst, van afhangt.

Je kunt aan de Duurzaamheidsrevolutie deelnemen, langs de kant blijven staan of de illusie hebben dat je hem kunt stoppen.

Noot

1 'Na de maanreis is het leven op aarde een trage anticlimax'. In: De Volkskrant; 20 juli 2009.

De Duurzaamheidsrevolutie van Herman Verhagen verschijnt in november 2011, Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht. ISBN 978 90 6224 512 3 Prijs: ? 14,95

Herman Verhagen (1954) houdt zich nu 35 jaar bezig met duurzame ontwikkeling (lokaal, nationaal en internationaal). Momenteel is hij consultant Duurzaamheid & Strategie bij adviesbureau Good Company.